

Tantárgy neve	Környezeti földtudományok alapjai I-II-III.
Tantárgy kódja	FDB1410; FDB1411; FDB1412
Meghirdetés féléve	1-2-3
Kreditpont	2-2-2
Összóraszám (elm.+gyak.)	1+0, 1+0, 0+2
Számonkérés módja	kollokvium + gyakorlati jegy
Előfeltétel (tantárgyi kód)	-
Tantárgyfelelős neve	Dr. Sütő László
Tantárgyfelelős beosztása	főiskolai docens
Tantárgyfelelős tanszék kódja	FD

- 1. A tantárgy általános célja és specifikus célkitűzései:** A tárgy kiegészíti az Általános természeti földrajz tantárgy ismereteit azokkal a földrajzi szférákkal, amelyek az élet elterjedését biztosítják, az emberi tevékenységek és hatások közvetlen földrajzi környezetét jelentik. Itt kerül sor a talajföldrajzi, vízföldrajzi és életföldrajzi jelenségek ismertetésére a földrajzi övezetesség, illetve a tájszerkezet alakulása szempontjából. A stúdium zárófejezeteként a hallgatók betekintést nyernek az emberi hatásokra is. Megismerik e szférák károsításából eredő, az emberiséget fenyegető globális környezeti veszélyeket, azok megszüntetésének lehetséges módjait, és szűkebb környezetünk, a magyarországi környezet- és természetvédelem jelenlegi gyakorlatát.

2. A tantárgy tartalma: Elsőként a pedoszféra jellemzésével foglalkozik. A talajok funkciói az ökológiai rendszerben. A talajképződést meghatározó környezeti tényezők és a talajképződés során lejátszódó folyamatok. Talajosztályozási rendszerek. A vízfolyások és tavak földfelszíni elterjedésének sajátosságai, keletkezési körülményei. A vízfolyások fizikai tulajdonságai, a felszínformáló munka szempontjából. A felszíni alatti vizek eredete, tároló képződményei, osztályozása. Erre épül az életföldrajz rendszerének ismertetése. Az életfeltételek eloszlása a földrajzi burokokban, az élőlények környezethez való alkalmazkodása. A természetföldrajzi törvényszerűségek, jelenségek és folyamatok a földrajzi tájak övezetességi rendszerében. A trópusi övezet biomjai és talajtípusai. A meleg mérsékelt öv biomjai és talajtípusai. A valódi mérsékelt öv biomjai és talajtípusai. A hideg mérsékelt öv és a hideg övezet biomjai és talajtípusai. A vertikális övezetesség és a tengerek biomjai. A Kárpát-medence talajföldrajzi és életföldrajzi jellegzetességei (a fő talajképző tényezők, talajtípusok, a legfontosabb társulások, a fő társulás alkotó fajok megismerése).

Ezekre az előadásokra alapozva kerülnek sorra a tájföldrajzi ismeretek. A tájökológia alapfogalmai, a tájak hierarchikus rendszere. A táj formálódása az állandóan nedves és a váltakozóan nedves-száraz trópusokon (felszínfejlődés, az itt előforduló jellegzetes tájtípusok). A félig száraz és a száraz éghajlatú területeken a nedves és félig nedves szubtrópusokon a valódi mérsékelt övezetben (a mai és a korábbi felszínfejlődés fő formái, az itt előforduló jellegzetes recens és maradványtájak). A poláris és szubpoláris területek jelenlegi éghajlati viszonyainak hatásai a táj fejlődésére nézve, s a globális éghajlatváltozás okozta felszínfejlődési, tájökológiai problémák. Az élıszervezet hatása az élettelen környezetre. Erre épülnek a környezetvédelmi ismeretek. A földi rendszerek kapcsolatainak és fontosabb típusaik, a fő ciklusok jellemzése környezetvédelmi szempontból. A környezetvédelem, környezetgazdálkodás és természetvédelem témaköreinek fontosabb fogalmai. A környezetre káros folyamatoknak, jelenségeknek, a károsítás formáinak és az ellenük való védekezés módozatainak rendszerezett áttekintése: az élıvilág pusztítása, az ember által okozott szennyeződések és felgyorsított káros folyamatok, az ökológiai katasztrófa, a környezetszennyezés stb. A folyamatok lassításának és megakadályozásának módjai a környezetvédelmi alapelvek figyelembevételével. A magyarországi környezet- és természetvédelem néhány földrajzi vonatkozása. A tájtípusok műszaki, ökológiai és esztétikai tájrendezésének elvei, tervezési, megvalósítási és hatósági feladatai.
- 2. Évközi ellenőrzés módja:** zárthelyi dolgozatok.
- 4. A tárgy előírt külső szakmai gyakorlatai:** -
- 5. A kötelező ill. ajánlott jegyzetek és/vagy irodalom jegyzéke:**

Csorba P. (1997): Tájökológia. Debrecen: Kossuth Egyetemi Kiadó. 113 p.

Mezősi G. (1993): A földrajzi táj. In.: Általános természetföldrajz - Borsy Z. (szerk.). Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó. p. 807-821.

Attenborough, D.: Az élő bolygó. – 323 p., 1988.

Hortobágyi T. - Simon T.: Növényföldrajz, társulástan és ökológia. Nemzeti Tankönyvkiadó. 546 p., Budapest, 1981.

Kerényi A.: A Föld talajai. - In.: Általános természetföldrajz. Borsy Z. (szerk.) Nemzeti Tankönyvkiadó. Budapest, 1993. p. 676-726.

Láng S. - Nagy J.-né: Biogeográfia és talajföldrajz. Nemzeti Tankönyvkiadó. 289 p. Budapest, 1975.

Papp S.: Az élővilág földrajza. In.: Általános természetföldrajz. Borsy Z. (szerk.) Nemzeti Tankönyvkiadó. p. 726-806. Budapest, 1993.

6. A tantárgy tárgyi szükségletei és ellátása: projektor, térképek, botanikai gyűjtemények, talajképek